

Högsta domstolen dömer i dammål

Högsta domstolen (HD) lämnar ganska sällan prövningstillstånd i överklagade miljömål. Det är än mer sällsynt att ett mål som rör dammar avgörs av HD. Den 10 juni 2009 avgjorde HD mål T 3126-07.

Arvika kommun (kommunen) hade mot bakgrund av senare års översvämningar ansökt om tillstånd att få anlägga en skyddsdam och två skyddsvallar i och intill sundet mellan Kyrkviken och Glafs fjorden för att skydda Arvika tätort mot översvämning när vattenståndet i Glafs fjorden stiger.

Miljödomstolen i Vänersborg lämnade tillstånd till den ansökta vattenverksamheten. Efter det att några sakägare överklagat till Miljööverdomstolen, ogillade Miljööverdomstolen klagomålen. Tre sakägare (klagandena) sökte prövningstillstånd i HD som beviljade detta.

HD fann i sitt avgörande följande.

En ansökan om tillstånd till vattenverksamhet ska enligt 6 kap. 1 § miljöbalken (MB) innehålla en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Huvudfrågan i HD var om den MKB som ingick i kommunens ansökan uppfyllde MB:s krav i fråga om redovisning av alternativ utformning av den skyddsanordning som ansökan avsåg.

Om verksamheten eller åtgärden som i detta fall antas medföra en betydande miljöpåverkan, ska MKB:n alltid innehålla en redovisning av alternativa platser, om sådana är möjliga, samt alternativa utformningar tillsammans med bl.a. en motivering varför ett visst alternativ valts (6 kap. 7 § andra stycket 4 MB).

Klagandena har framför allt riktat in sig på de återverkningar som dammarna, i synnerhet huvuddammen, med deras synsätt skulle få för landskap bilden och kulturmiljön. De har anfört bl.a. att MKB:n inte innehåller några alternativ till kommunens ansökan om en huvuddamm i betong och om invallningar samt att klagandenas förslag till andra lösningar inte föranlett någon komplettering av beskrivningen utan bemötts muntligen av kommunen vid förhandlingarna i miljödomstolen och i Miljööverdomstolen.

Kommunen anförde att några egentliga alternativ till den valda konstruktionen inte fanns. Enligt kommunen hade klagandenas alternativa förslag blivit bemötta och efter utredning eller komplettering under målets handläggning befunnits vara sämre eller otillräckliga.

HD redogör därefter för sin syn på prövningen av en MKB i allmänhet, varefter HD prövar kommunens MKB i det aktuella målet.

Kommunen hade i MKB:n angett tre alternativa sätt att motverka översvämningar, nämligen magasinering uppströms Glafs fjorden, ökad avbördning av vatten i Byälven nedströms Glafs fjorden och invallning med förstärkt banvall i Kyrkvikens inre delar. Förslagen hade valts bort enligt beskrivningen på där angivna grunder eller utretts bara översiktligt. Av betydelse för HD:s nu aktuella bedömning var det förhållandet att kommunen i sin MKB inte hade redovisat några alternativ till huvuddammens utformning

med deras inverkan på miljön. Kommunen hade inte motiverat varför andra alternativ valts bort.

Klagandena hade som en alternativ utformning av dammen föreslagit en konstruktion med mjuka, fyllbara element. Utredningen gav vid handen att en teknik med gummidammar funnits ett antal år och prövats i Norge. Kommunen gjorde gällande att det saknades alternativ i egentlig bemärkelse. MKB:n ger emellertid inte tillräckligt stöd för detta påstående. I vart fall alternativet om fyllbara dammelement får anses vara av sådant slag att det omfattas av lagens krav på redovisning.

Kommunens MKB motsvarade därför inte kraven enligt 6 kap. 7 § andra stycket 4 MB. Bristerna förelåg redan när ansökan gjordes. De har inte kunnat avhjälpas genom de uppgifter som lämnades vid förhandlingen i miljödomstolen. Därför har det funnits hinder för miljödomstolen mot att pröva ansökan, som därför borde ha avisats med stöd av 22 kap. 2 § andra stycket MB, om bristerna inte avhjälpats efter föreläggande om komplettering. Denna lagbestämmelse är tillämplig bara i miljödomstolen (NJA 2008 s.748) men även högre rätt, i detta fall Miljööverdomstolen, ska så snart anledning förekommer till det behandla frågan om det finns något hinder för målets upptagande (34 kap. 1 § rättegångsbalken).

MKB:n var således inte godtagbar med hänsyn till reglerna i 6 kap. 7 § andra stycket MB, varför domstolarnas prövning av ansökan utgjorde ett rättegångsfel som borde leda till att deras avgöranden undanröjes.

HD undanröjde miljödomstolens och Miljööverdomstolens domar och avisade ansökan.

/ Lars Hydén, miljöråd i Miljööverdomstolen

ICOLD Bulletiner

Följande ICOLD-bulletiner finns nu tillgängliga:

- Rough-062A Inspections of Dams Following Earthquake – guidelines
- Rough-137 Reservoirs and Seismicity
- Rough-138 General approach to Dam Surveillance
- Rough-139 Tailings Dams safety
- Rough-140 Sediment transport and deposition in reservoirs
- Rough-141 Concrete Rockfill Dams – Concepts for design and construction
- Rough-142 Report on safe passage of extreme floods
- Rough-143 Historical Review on Ancient Dams

Med "Rough-xxx" menas att bulletinerna är tillgängliga på ICOLD's hemsida under "Publications" så snart de är godkända vid ett exekutivmöte.

De laddas ned genom att använda ett password som fås vid betalning.

Priset på denna kommer att vara samma som för färdig bulletin. Köpare av "rå-kopian" får sedan den tryckta bulletinen sig tillsänt när den är klar.